

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО»**

*(кафедри теорії та методики практичної психології,
кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології)*

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки)

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

(кафедра психології)

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра практичної психології)

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

19 травня 2023 року

Одеса – 2023

УДК 001+159.9 (063)
ББК 72+88.4
З-41

Друкується за рішенням Вченої ради соціально-гуманітарного факультету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 11 від 30.06.2023 року).

Організаційний комітет:

О. В. Вдовіченко – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики практичної психології Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

І. П. Кондратьєва – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психіатрії медичної та спеціальної психології Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Т. М. Лазоренко – кандидат психологічних наук, доцент кафедри теорії та методики практичної психології Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Актуальні проблеми практичної психології : збірн. наук. праць Всеукр. наук.-практич. інтернет конф. (19 травня 2023 року, м. Одеса). Одеса, 2023. 218 с.

В збірник увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів, яка присвячена актуальним проблемам практичної психологічної науки. Тематика наукових праць присвячена переважно теоретичним та практичним аспектам сучасної психологічної науки.

Для здобувачів, аспірантів, молодих науковців психологічних та педагогічних вузів.

Література

1. Трофаїла Н.Д. Емоційний розвиток дітей дошкільного віку. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського*. Серія : Педагогічні науки. 2014. Вип. 1.45. С. 156.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕДАГОГІЧНО ЗАНЕДБАНИХ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Міхова Л.П., Мельничук І.В., Павлова І.Г.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Актуальність роботи полягає в тому, що педагогічна занедбаність є однією з найпоширеніших девіацій розвитку дітей та підлітків, пов'язаних з особливостями ситуації їх розвитку і обумовлених психологічними та педагогічними причинами [1]. Ця ситуація характеризується переважанням авторитаризму у виховно-освітньому середовищі, її суперечливістю, нестабільністю, малої динамічності по відношенню до дитини, а також слабкою активністю дитини у взаємодії з середовищем. Даний факт гальмує розвиток суб'єктних властивостей особистості дітей і підлітків. Одночасно він формує такі конкуруючі освіти як пасивність, інертність, безвідповідальність, зовнішній локус контролю і мотивації поведінки особистості. У цих умовах порушуються процеси ідентифікації та персоналізації особистості. З одного боку, дитина не може стати «таким, як усі». З іншого, всі його спроби проявити себе соціально не схвалюються. В статті наводяться результати емпіричного дослідження виявлення педагогічної занедбаності дітей молодшого шкільного віку КЗ «Старостинська гімназія Роздільнянської міської ради Одеської області». В експерименті приймали участь учні 2-го класу, віком від 7 до 8 років. Виборка становить 17 чоловік (9 хлопців, 8 дівчат).

Метою дослідження є виявлення психологічних особливостей педагогічно занедбаних дітей молодшого шкільного віку. Згідно метою було визначено такі завдання дослідження: 1) узагальнити наукову літературу з теми дослідження; 2) підібрати методи для проведення експериментальної частини роботи; 3) проаналізувати результати дослідження на основі одержаних експериментальних даних.

Дослідженням психологічних особливостей займалися такі вчені, як М.А.Алемаскіна, В.Г. Баженова, С.А. Белічева, П.П. Блонського, В.П.Кашченко, Е.Г. Костяшкіна, І.В. Козубовського, С.С. Моложавого, В.М.М'ясищева, О.А. Невського, Р.В. Овчарової та інші [2].

Треба зазначити що, педагогічна занедбаність в молодшому шкільному віці пов'язана з несформованістю мотивів навчання, низькою навчально-пізнавальною активністю, нерозвиненістю пізнавальних процесів і слабким володінням основними способами навчальних дій; порушеннями у сфері спілкування; неправильної самооцінкою, оцінкою свого положення в групі

однолітків; недоліками навчання в дитячому садку і школі; високим рівнем тривожності; порушенням внутрішньосімейних відносин.

Методи дослідження: аналіз літератури, систематизація та узагальнення наукових досліджень; Емпіричні: тестування (Кольорові прогресивні матриці Равена, проєктивні методики: «Малюнок неіснуючої тварини», «Малюнок сім'ї», «Школа звірів»), анкетування (анкета «Рівень шкільної мотивації» Н.Г. Лусканової).

В ході проведення дослідження ми використовували анкетування, яке було розроблено Н.Г. Лускановим (Анкети «Рівень шкільної мотивації» (Н.Г.Лусканова). За допомогою цієї методики ми змогли встановити, що:

У 35% учнів спостерігається високий рівень шкільної мотивації (6 опитаних), що вказує на те, що цих дітей є пізнавальний мотив, прагнення найбільш успішно виконувати всі пред'явлені школою вимоги.

Разом з тим 23% фіксується добра шкільна мотивація (4 досліджуваних), це вказує на те, що діти успішно справляються з навчальною діяльністю.

Слід зазначити, що у 18 % спостерігається середній рівень шкільної мотивації (3 випробуваних), це вказує на те, що такі діти досить благополучно відчують себе в школі, однак частіше ходять до школи, щоб спілкуватися з друзями, з учителем.

Слід зазначити що у 18% можна побачити низький рівень шкільної мотивації (3 учня), це вказує на те, що ці діти відвідують школу неохоче, вважають за краще пропускати заняття. На уроках часто займаються сторонніми справами, іграми.

Також слід зазначити що у 6% фіксується дуже низький рівень шкільної мотивації (1 опитаний), це вказує на те, що у цієї дитини негативне ставлення до школи, шкільна дезадаптація.

Для визначення рівня інтелектуальних здібностей досліджуваних ми провели тестування. В опитуванні участь приймало 17 учнів.

Первинні результати тесту Равена (Кольорові прогресивні матриці Равена). Як ми бачимо, у 23,5% учнів спостерігається високий рівень інтелектуальних здібностей (4 опитаних)

У 53% учнів середній рівень інтелектуальних здібностей (9 випробуваних). Також у 23,5 % низький рівень інтелектуальних здібностей (4 опитаних).

Наступна методика допомогла виявити, як учні взаємодіють з оточуючими членами сім'ї, та з ким найбільше тісні та /або напружені відносини. Для цього ми використали: Методику "Малюнок родини", "Неіснуюча тварина" та "Школа звірів".

За результатами цих проєктивних методик можна побачити що, тісні відносини зі своїми родинними спостерігаються у 47 % учнів, разом з тим тісні відносини з матір'ю, але напружені з батьком фіксуються 18% учнів порушення внутрішньосімейних сімейних контактів, та роз'єднаність членів родини у 18% учнів.

Отже, аналіз отриманих експериментальних даних дозволяє зробити висновок про те, що у більшості класу нормальні відносини зі своїми родинними,

та нормальні рівні розвитку інтелекту, та шкільної мотивації. Отримані узагальнені індивідуальні дані учнів дозволяють виділити групу ризику у складі якої 6 учнів.

В цілому, у дітей, що брали участь в дослідженні спостерігається низький рівень шкільної мотивації, низький рівень інтелекту, та важкі відносини у своїх родинах. Серед особистісних особливостей на перший план виступає завищена або занижена самооцінка, тривожність, легкість виникнення побоювань і захисна агресія. Внутрішньосімейні стосунки цих дітей характеризуються слабкими емоційними контактами між членами сім'ї та їх роз'єднаністю.

Література

1. Безсонова Т.І. Система психолого-педагогічного захисту соціально занедбаних дітей і підлітків: автореф. дис. ... канд. псих. наук: 19.00.07. Севастополь. 2004. 150 с.
2. Куб'як Н.І. Запобігання педагогічної занедбаності дітей молодшого шкільного віку з дискантних сімей: автореф. дис. ... канд. псих. наук: 13.00.07. Київ, 2010. С. 1-2.

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ З РОЗВИНЕНИМ ЕМОЦІЙНИМ ІНТЕЛЕКТОМ

Ситнік С.В., Шейкіна В.П.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Сучасна школа ставить перед молодим поколінням завдання, пов'язані не лише із здобуттям знань, а й з підготовкою до вибору професії (Кочубей, 2021). Розуміння власних особистісних особливостей, зокрема рівня розвитку емоційного інтелекту, може вплинути на процес професійного самовизначення старшокласників та забезпечити їм більш свідомий та вдалий вибір майбутньої професії (Федоренко, 2020). Дослідження такого взаємозв'язку може сприяти розробці ефективних програм профорієнтації для старшокласників та допомогти шкільним психологам та вчителям у підтримці учнів у процесі самовизначення.

Дослідження факторів, що впливають на вибір професії, є дуже розгалуженим напрямком, який охоплює соціальні, економічні, освітні, географічні, політичні, культурні та релігійні умови розвитку особистості. Окремо розглядаються особистісні фактори, такі як здібності, інтереси, потреби, цінності, стиль життя тощо (Биковська, 2019; Мартиненко, 2020 та ін.). Водночас, питання визначення й усвідомлення особистісних ресурсів вибору професії, зокрема емоційного інтелекту, вивчаються не часто.

Тому **метою** нашого дослідження стало вивчення особливостей вибору професії старшокласниками з розвиненим емоційним інтелектом.

Для перевірки гіпотези про те, що емоційний інтелект проявляється у схильності старшокласників до вибору певної майбутньої професії, було проведено емпіричне дослідження, в ході якого вирішувалися такі **завдання**: 1) емпірично вивчити особливості розвитку емоційного інтелекту старшокласників; 2) встановити характер взаємозв'язків між емоційним інтелектом учнів та їхніми професійними уподобаннями; 3) виявити професійного самовизначення осіб з високорозвиненим емоційним інтелектом.